

● Het supergroothoekobjectief ● 'gulzig en uitdagend'

Wessel Sijl

Sinds een klein jaar mag ik me de gelukkige bezitter van een supergroothoek zoomobjectief noemen. Fotograferen met supergroothoek is geen nieuwe ervaring voor me; in mijn analoge tijd heb ik al veel met supergroothoekobjectieven gefotografeerd. Maar toen de digitale spiegelreflexcamera's hun intrede deden, waren zulke objectieven, door hun totaal andere optische ontwerp – noodzakelijk vanwege lichtval op een beeldchip in plaats van op een film – enorm duur.

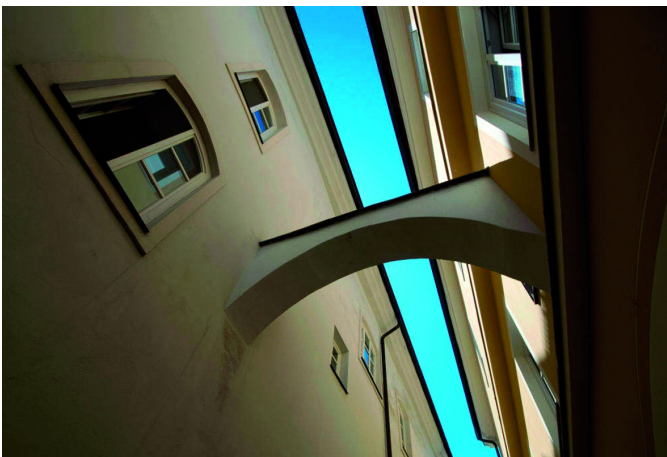
Inmiddels is het prijsniveau vergelijkbaar met de 'analoge tijd', geldontwaarding respectievelijk inflatie meegerekend. Het was dan ook voor mij een prettige en vooral spannende hernieuwde kennismaking om weer met een supergroothoek aan de slag te gaan. Ik wil mijn ervaringen graag delen met de lezers.

Mijn objectief, geschikt voor een APS C-camera, heeft een zoombereik van 10 tot 20 mm. Omgerekend naar klassieke kleinbeeld- of digitale fullframe camera's is dat ongeveer van 15 tot 30 mm groothoek. Met recht dus een forse beeldhoek in de laagste stand. Dat heeft een aantal nadelen (maar ik spreek liever van bijzonderheden).

Ten eerste moet je oppassen met filters. Die kunnen net iets te dik zijn, waardoor er vignettering kan ontstaan. Ik heb ik de regel een UV/beschermingsfilter op mijn objectieven, en heb daarom speciaal voor dit objectief een superdun filter gekocht (die zijn inmiddels ruim verkrijgbaar).

Ten tweede heb je in zekere mate 'last' van kussen- en tonvorming. Vooral bij een zoomobjectief. Met de huidige fotosoftware is dat trouwens in een handomdraai te corrigeren. En soms maak ik er zelfs creatief gebruik van.

Ten derde is er in zekere mate sprake van lichtafval in de hoeken, vooral bij de uiterste beeldhoek. Ikzelf vind dat trouwens in veel gevallen helemaal geen nadeel; het vormt als het ware een natuurlijke omlijsting, die vooral bij dramatische groothoekbeelden mooi creatief werkt.

Sterk convergerende lijnen maken deze foto spannend

Ten slotte - een beetje flauw - moet je opletten dat je niet per ongeluk de punten van je eigen schoenen mee fotografeert.

Ik gaf al aan dat je beter kunt spreken van bijzondere eigenschappen. En de kunst is om die nu juist creatief uit te buiten. Een voorbeeld is de sterke mate van convergerende lijnen, bijvoorbeeld als je een gebouw van onderaf fotografeert. Ik zie dat als een creatieve eigenschap die je nuttig kunt inzetten, vooral om een foto precies dát stukje beeldspanning mee te geven.

Kale bomen op de zandverstuiving; ideaal in groothoek met kikkerperspectief

En natuurlijk zijn er tal van 'klassieke' redenen om een groothoekobjectief in te zetten: bijvoorbeeld interieurfotografie, om ruimtelijkheid te benadrukken en om simpelweg in een kleine ruimte te kunnen fotograferen.

Een mooi voorbeeld vind ik foto's van slaapwagencoupés, vaak te zien in vakantiebrochures van treinreizen. De slaapcoupés zien er in de folder ruim en comfortabel uit, terwijl het in werkelijkheid toch tamelijk compacte ruimtes zijn.

Bijzonder is wel, dat de motivatie voor het gebruik van een supergroothoek in de loop der jaren is veranderd. Toen ik zo'n veertig jaar geleden begon te fotograferen was het 'not done' om een supergroothoek in te zetten voor landschapsfotografie (toen werd daarvoor vaak een beperkt telebereik gepropageerd).

Tegenwoordig wordt het - gelukkig! - juist voor landschapsfotografie aanbevolen. Vooral vanwege de mogelijkheden van een functionele en spannende invulling van de voorgrond. Of om ergens letterlijk in of onder te kruipen (bijvoorbeeld onder een boom die van onderaf in kikkerperspectief wordt gefotografeerd). En eigenlijk voor tal van andere toepassingen waar creativiteit belangrijker is dan een realis-

tische weergave. Zoals de voorkant van een auto die van dichtbij gefotografeerd wordt, en daardoor heel dreigend en overheersend kan overkomen.

Wat ik zelf een buitengewoon positieve eigenschap vind, is het van nature polariserende effect van een groothoekfoto. Bij landschappen die vanuit een laag standpunt zijn genomen, wordt het hogere deel van de lucht zwaar weergegeven. Als liefhebber van dreigende, geprononceerde luchten, vind ik dat prachtig en probeer ik dat zo mooi mogelijk uit te buiten.

Een andere uitdaging is om, ondanks de enorme beeldhoek, een foto rustig te houden, dat wil zeggen niet te veel in het beeld te laten komen. Bij landschappen is dat zeker een uitdaging. Met enig zoeken en een beetje van standpunt veranderen, lukt dat vaak prima.

Specifiek voorgrondvulling van dit zeezicht. En inherent aan de supergroothoekinstelling, vertoont het vat enige vertekening en is er sprake van enorme scherptediepte

Een nuttige toepassing is de voorgrond te vullen met een of enkele zaken die een nadrukkelijke inleiding tot de rest van de foto vormen. Het hoeft geen 'ding' te zijn; ik heb bijvoorbeeld foto's van water (zeezicht) gemaakt, waarbij de golfjes in de voorgrond een belangrijke inleiding vormen. Nog uitdagender wordt het als er helemaal geen specifieke voorgrondvulling is. En dat is in mijn beleving geen reden om de beoogde foto niet te maken. Gewoon proberen, met uit-

Landschapsfoto in supergroothoek, waarbij een verhoogd dynamisch bereik is ingesteld

eenlopende standpunten. Dat is vaak ook heel leerzaam. De belichting is ook iets om bij stil te staan. Door het gulzige effect van de supergroothoeklens is er, als er veel licht in beeld is, kans op onderbelichting. Vooral bij foto's gemaakt met het kikkerperspectief. Veel camera's hebben tegenwoordig een dermate goede matrixmeting dat die ook (enigszins) rekening houdt met de beeldhoek, en er een aanpassing van de belichting wordt ingesteld, of wordt aanbevolen. Ondanks

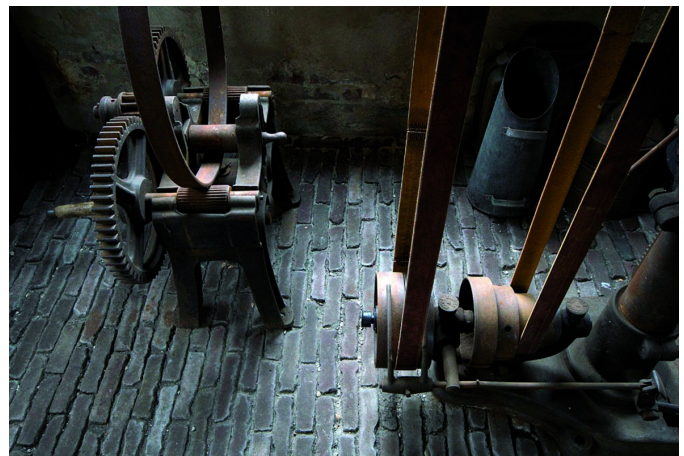
deze mooie technieken blijf ik erbij dat het opdoen van praktijkervaring de beste leerschool is om vast te stellen of en hoeveel je de belichting moet corrigeren.

Bij standpunten waar juist weinig licht in beeld is, kan het omgekeerde optreden: overbelichting. Ook daarvoor geldt dat je de eigenschappen van de camera (belichting) in combinatie met het objectief in de praktijk moet aanleren. Bij twijfel, zeker als je nog maar kort over zo'n objectief beschikt, kan ook altijd nog een belichtingstrapje worden gemaakt.

Wat ik ten slotte dankbaar aanwend, is het instellen van een verhoogd dynamisch bereik in de camera (niet te verwarren met echte HDR-fotografie). Dat kan heel grote contrasten net dat gewenste beetje overbrugging geven.

Nog wat over de scherptediepte. Die is bij supergroothoek-objectieven enorm groot. Je hoeft dus niet naar de hoogste diafragma's te grijpen om de gewenste grote scherptediepte te bereiken. Om te weten waar precies de grenzen liggen, geldt ook hier dat de praktijkervaring de beste leerschool is.

Ik meldde al de dankbare toepassing van supergroothoek-objectieven bij landschapsfotografie en dat is onder andere

Kleine en donkere ruimte uit de hand gefotografeerd, in een grote beeldhoek

(of juist vooral) vanwege die fraaie scherptediepte. Tot slot wat over fotograferen bij bestaand licht. Het voordeel van de grote beeldhoek is, dat je met vrij lage sluitertijden nog uit de hand kan fotograferen. Zo is het mij gelukt om in de 10 mm-stand uit de hand te fotograferen bij een sluitertijd van 1/15 seconde, bij een diafragma van f8. Dit kan vooral handig zijn in ruimten waar niet met een statief kan of mag worden gefotografeerd. Bij fotografie in donkere ruimten, bijvoorbeeld in de oude huisjes van openlucht-musea, is dit omwille van behoud van de sfeer een dankbare toepassing.

Bij de aankomende excursie van het Platform DigiFoto, in samenwerking met HCC Apeldoorn, op 10 mei naar het Zuiderzeemuseum te Enkhuizen, zal ik het supergroothoekobjectief, naast de camerabody, als eerste in de tas stoppen!

FOTO-EXCURSIE

naar het

**Zuiderzeemuseum
te Enkhuizen**

Zaterdag 10 mei